

ЛІТЕРАТУРА

1. Бобикевич О. Вокальні твори на вірші Тараса Шевченка / Остап Бобикевич / [ред.-упор. та автор вступної статті У. Молчко]. – Дрогобич : Посвіт, 2007. – 88 с.
2. Бобикевич О. Пісні сольові з акомпаньментом фортеп'яну / Остап Бобикевич. – Мюнхен : Фонд української культури ім. С. Єфремова, 1954. – 54 с.
3. Бобикевич О. Фортепіанні твори / Остап Бобикевич / [ред.-упор. та автор вступної статті У. Молчко]. – Дрогобич : Посвіт, 2009. – 68 с.
4. Бобикевич О. Хорові твори / Остап Бобикевич / [ред.-упор. У. Молчко та автор вступної статті]. – Дрогобич : Посвіт, 2012. – 98 с.
5. Ващишин М. Остап Бобикевич / Марія Ващишин. – Львів : Червона калина, 2003. – 195 с.
6. Композиції Остапа Бобикевича // Вісті. – 1969. – Грудень. – Ч. 4 (31). – С. 5.
7. Кияновська Л. Музичне виховання як національна проблема / Любов Кияновська // Музична україністика: сучасний вимір / [ред.-упор. М. Ржевська] – Київ-Івано-Франківськ : Видавець Третя І. Я., 2008. – Вип. 2. – С. 262.
8. Молчко У. Вокальні твори Остапа Бобикевича на слова Олександра Олеся / Уляна Молчко // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та Національної музичної академії України імені Петра Чайковського. Серія Мистецтвознавство. – Тернопіль-Київ, 2004 – № 1 (12). – С. 37–42.
9. Молчко У. Нотні рукописи Остапа Бобикевича – пам'ятка культури ХХ століття / Уляна Молчко // Історичні пам'ятки Галичини: Матеріали другої наукової краєзнавчої конференції 21 листопада 2002 р. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – С. 255–260.
10. Шарко Б. Композитор Остап Бобикевич / Богдан Шарко // Новий шлях. – 1996. – 6–13 січня. – С. 7.
11. Шах С. Пам'яті Остапа Бобикевича / Степан Шах, Галина Коваль // Християнський голос. – 1970. – 23 серпня. – С. 5.

УДК 78.071.2 (477) «ХХ»

О. М. НИМИЛОВИЧ

**СПІВОЧО-ДИРИГЕНТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ РОМАНА ПРОКОПОВИЧА-ОРЛЕНКА
(ДО 130-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МИТЦЯ)**

У статті розкрито особливості мистецького доробку відомого українського співака, диригента і педагога Романа Прокоповича-Орленка, висвітлено його внесок у музичну культуру Галичини першої половини ХХ ст.

Ключові слова: Роман Прокопович-Орленко, диригент, співак, хор, концертний репертуар.

О. М. НИМИЛОВИЧ

**ВОКАЛЬНО-ДИРИЖЕРСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ
РОМАНА ПРОКОПОВИЧА-ОРЛЕНКО (К 130-ЛЕТИЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ)**

В статье раскрыты особенности музыкального достояния известного украинского певца, дирижера и педагога Романа Прокоповича-Орленко, освещена его роль в развитии музыкального искусства Галичины первой половины ХХ в.

Ключевые слова: Роман Прокопович-Орленко, дирижёр, певец, хор, концертный репертуар.

**SINGING AND CONDUCTOR ACTIVITY BY ROMAN PROKOPOVICH-ORLENKO
(UP TO 130 ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF THE ARTIST)**

This article reveals the peculiarities of artistic heritage of the famous Ukrainian singer, conductor and pedagogue Roman Prokopovych-Orlenko. His contribution to the music culture of Galichyna the first part of the XX century is uncovered.

The well-known singer of the first third of the XX century Roman Prokopovych-Orlenko compelled admiration of the public of a lot of European countries with his artistic talent while performing at the stages of many Opera Houses and music festivals.

Nevertheless, not much consideration has been put to the activity of Roman Prokopovych-Orlenko as the world-known opera singer, the conductor of chorus companies, the pedagogue and patriot.

In his artistic activity Roman Prokopovych acquired the pseudonym of Orlenko. The opera singer (the bass-baritone) was born on the 22-nd of September, 1883 in the village of Chyzhykiv, Pustomyty District, not far from Lviv in the family of village teacher. He received elementary education in Lyceum of Lviv and later in Przemysl. His vocal education he gained as a student of Music Faculty of University of Vienna (1902–1907) and from private teachers as well.

Graduating from the University in 1908, the singer signed the contract with the directory of Folk Opera in Vienna. During the next ten years he performed the parts of Votan, Herman, Donner (Valkiria, Tahnheiser, the Nibelung Ring by Wagner), Almaviva (The Marriage of Figaro by Mozart), Bartollo (The Barber of Seville by Rossini) Eskamillo (Carmen, by Bizet), Devil (The Devil by Rubinstein), Valentino (Faust by Huno). During one season, the singer performed in the Opera of Ostrava (Czechia) and in the Opera of Prague.

Roman Prokopovych-Orlenko possessed a powerful voice with great timbre and range. It enabled him to successfully perform the baritone and bass parts.

Residing in Austria (1912–1915), R. Prokopovych-Orlenko was an active participant of the Ukrainian community in Vienna. Here he supervised the student choir, organized the concerts in memory of Taras Shevchenko together with O. Nosalevych, R. Liubinetsky and Les Kurbas.

During the WWI the singer was recruited to the Austrian army, and served as interpreter at the Serbian and Italian fronts. After the war R. Prokopovych-Orlenko moved to Lviv and during 1918–1924 continued his theatrical activity, performing as a soloist in the music performances at the stages of Ruska Besida, New Lviv Theatre, Ukrainian Besida and the Theatre of Stadnyk. In 1922, R. Prokopovych-Orlenko had become the Chairman of the Union of Theatrical Arts Performers of Galicia.

Along with the parts of Vienna period, he performed the parts of Vyborny (Natalka Potavka by Lysenko), the Sultan (Zaporozhets of Danube by H. Artemovsky), Ivan Batko (Kateryna by Arkass), Stolnyk (Halka by Moniushko), Krushyna (The Sold Bride by B. Smetana), Taras (Taras Bulba by Lysenko) and others. He was also a talented interpreter of solos by M. Lysenko, D. Sichynsky, J. Jaroslavenko, S. Liudkevych and V. Barvinsky.

After successful performing at the European opera stages, since 1918 the singer continued his activity as a promoter of chorus music in Galicia. He performed in Lviv, Przemysl, Stanislav, Ternopil, Javoriv, Stryi and Drohobych. In 1920–1925, R. Prokopovych-Orlenko worked as a teacher of Lviv High Music Institute after Lysenko, in 1925 in Lviv Lyceums and during 1939–1949 in Lviv Music Academy and Lviv Music School.

He was also the conductor of civil choirs (Banduryst, Boyan) and the parochial choir of Voloska Church in Lviv. In 1930-s, R. Prokopovych-Orlenko performed at Lviv Radio and composed the music to the performance by G. Luzhytsky The Poplar Tree after T. Shevchenko, staged in Lviv in 1938.

The diversified activity of the R. Prokopovych-Orlenko as a great singer, conductor, pedagogue and social figure was interrupted in 1949 when at the age of 66 he was repressed by the Soviets and exiled to the Siberia (the town of Viazemska in Khabarovsk district, Russia). The singer had to

work as a janitor at the brick plant. In 1952–1956 he was moved to Khabarovsk where he managed to get the job of a teacher of solfeggio at Music School.

Having been wrongly sentenced R. Prokopovych-Orlenko was able to come back to Ukraine only in 1957. He spent his last years in Vynnyky, not far from Lviv. The singer passed away on the 24th of July of 1962.

The singer's daughter Lida (the pseudo Tulchyn) was the participant of OUN. The Soviet special (intelligence) service deported her and her family from Austria to the camps of GULAG where she served the term of imprisonment.

The complicated life story of the singer, conductor and pedagogue R. Prokopovych-Orlenko demonstrates the adamant spirit of this Ukrainian man under the difficult circumstances during the exile and proves the great affection of the artist to the national culture and folklore.

Key words: Roman Prokopovych-Orlenko, conductor, singer, chorus, concert repertoire.

Музичне мистецтво українського народу широко відоме у світовому музичному просторі. Видатні українські виконавці – Модест Менцинський, Олександр Мишуга, Соломія Крушельницька, Філомена Лопатинська, Марія Сокіл, Ольга Лепкова, Орест Руснак, Зенон Дольницький, Василь Тисяк, Дарія Бандрівська, Марія Сабат-Свірська, численні хорові колективи з України, виконавці-інструменталісти – співаючи на сценах Європи, здобували славу не тільки собі, але й відкривали для світу перлини національної музичної культури.

Зачаровував своїм вокальним мистецтвом слухачів європейських оперних сцен і музичних фестивалів першої третини ХХ ст. Роман Прокопович-Орленко, який після студій на музичному факультеті Віденського університету став солістом Фолькопери у Відні та Празької опери. Завершивши свою вокальну кар'єру в Європі, співак поринув у концертне вокально-хорове виконавство у Львові, виступаючи як соліст, керуючи церковними і світськими хоровими колективами. Проте щедра творча доля обірвалась у 1940-х роках довготривалим і виснажливим засланням. Варто зазначити, що постать Р. Прокоповича-Орленка не знайшла належного висвітлення у наукових дослідженнях. Саме тому актуальність теми полягає у необхідності дослідити творчий шлях митця і висвітлити його внесок у вокальну і хорову музичну культуру Галичини.

Про творчу постать співака, його виступи у 20–40-х роках ХХ ст. довідуємось із рецензій С. Людкевича [4; 5], Б. Фільц [11; 12], окремі факти з біографії митця розкривають довідкові матеріали, а саме праця П. Медведика [7] і дослідження Я. Михальчишина [8] та Л. Ханик [13]. Окремі фрагментарні відомості про діяльність Р. Прокоповича знаходимо у статтях М. Герцик-Прокопович [1], Є. Дмитровського [2] і Т. Молчанової [9]. Однак поза увагою дослідників залишила діяльність Р. Прокоповича-Орленка як оперного співака зі світовим іменем, диригента хорових колективів, педагога, музиканта-патріота.

Мета статті полягає у розкритті особливості мистецького доробку відомого українського співака, диригента і педагога Р. Прокоповича-Орленка та його внеску в музичну культуру Галичини першої половини ХХ ст.

Виконавське мистецтво співака Романа Прокоповича вабило слухачів у 20–30-х роках ХХ століття. Р. Прокопович обрав у своєму творчому житті псевдонім Орленко. Народився оперний співак (бас-баритон), учитель співу, організатор і диригент світських і церковних колективів і камерного оркестру, актор Р. Прокопович-Орленко 22 вересня 1883 року в селі Чижиків Пустомитівського району в сім'ї сільського вчителя. Початкову освіту здобував у Львівській, згодом Перемишльській гімназіях. Тут обдарований юнак співав у церковному хорі, керував учнівським колективом. Вокальну освіту отримав на музичному факультеті Віденського університету (1902–1907), а також у приватних педагогів. Після закінчення університетських студій у 1908 році він підписав контракт з дирекцією Фолькопери у Відні, де впродовж десяти років співав партії Вотана, Германа, Доннера («Валькірія», «Тангейзер», «Перстень нібелунгів» Вагнера), Альмавіви («Весілля Фігаро» Моцарта), Бартоло («Севільський цирюльник» Россіні), Ескамільйо («Кармен» Бізе), Демон («Демон» Рубінштейна), Валентина («Фауст» Гуно). Один сезон співак виступав в оперному театрі

м. Острава (Чехія) та у Празькій опері. 1913 року на святкуванні 100-річчя Р. Вагнера у Байройті виконував партію Вотана з опери «Валькірія» [7, с. 437].

Р. Прокопович-Орленко володів могутнім голосом прекрасного тембру і широкого діапазону, що давало можливість йому виконувати як баритонові, так і басові партії. Живучи в Австрії (1912–1915), Р. Прокопович-Орленко був активним діячем української громади у Відні, керував студентським хором, виступав та організовував Шевченківські концерти разом з О. Носалевичем, Р. Любінецьким, Лесем Курбасом.

У роки Першої світової війни співак був мобілізований до австрійської армії, де служив перекладачем (по сербському та італійському фронтах) [8, с. 111]. Після закінчення воєнних дій Р. Прокопович-Орленко переїхав до Львова і продовжив свою театральну діяльність, виступаючи впродовж 1918–1924 рр. солістом музичних вистав на сценах «Руської бесіди», «Нового Львівського театру», «Української бесіди», театром Й. Стадника, де виконував оперні й драматичні ролі [1, с. 7]. 1922 року Р. Прокопович-Орленко став головою «Союзу діячів театрального мистецтва Галичини». Виконавець напружено працював над новими ролями та камерним репертуаром. До партій, підготовлених у Віденський період, долучилися Виборний («Наталка Полтавка» М. Лисенка), Султан («Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського), Іван, Батько («Катерина» М. Аркаса), Стольник («Галька» С. Монюшка), Крушина («Продана наречена» Б. Сметани), Тарас («Тарас Бульба» М. Лисенка) та ін. Він був також тонким інтерпретатором солоспівів М. Лисенка, Д. Січинського, Я. Ярославенка, С. Людкевича, В. Барвінського.

Після успішних виступів на сценах європейських оперних театрів співак з 1918 р. продовжив свою виконавську кар'єру та поринув у світ хорової музики в Галичині. 11 березня 1919 р. в залі Народного дому в Перемишлі відбувся концерт співаків Р. Прокоповича-Орленка та С. Стаднкової. Програма концерту складалася виключно з творів українських композиторів. Цей виступ Р. Прокоповича-Орленка отримав схвальний відгук С. Людкевича: «Починаючи з оцінки самих артистів, то гром. Орленко – по кількітній твердій німецькій школі – виявив себе, як на наші артистичні відносини, першорядною сценічною і концертною силою. Великий і здоровий його голосовий матеріал, на диво витончений школою, музикальна культура, інтелігентне й безпосереднє інтерпретування, спосібність віддання ліричних, як і драматичних моментів – отсе головні, гарні прикмети цього співака» [4, с. 450].

Р. Прокопович брав участь у програмах Шевченківських вечорів (1919, 1926, 1932, 1934 рр.). Доволі часто у концертних програмах співак виступав із Нестором Нижанківським, який майстерно вів фортепіанний супровід у виконуваних творах західноєвропейських і українських композиторів [9, с. 57]. У 1929 р., на святкуванні 100-річчя заснування українського хору в Перемишлі, Р. Прокопович-Орленко разом з хором «Боян» під керівництвом С. Федька виконував баритонове соло в кантаті «Дніпро реве» Д. Січинського, яка була вислухана залом з «особливим ентузіазмом, як реліквія давніх добрих часів» [13, с. 63].

Поряд із плідною концертною діяльністю Р. Прокопович-Орленко в 1920–1925 рр. працював викладачем Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові, з 1925 року – у львівських гімназіях, а з 1939 до 1949 року – у Львівській консерваторії та музичному училищі.

Він відомий також як керівник світських і церковних хорів. Так, зокрема, на виступ хору «Бандурист» під керівництвом Р. Орленка на Шевченківському вечорі в 1922 році в «Громадському віснику» була опублікована рецензія С. Людкевича, який написав, що Р. Орленко – це «нова добра сила, як провідник хорів ... він виявив себе енергійним, може навіть надто імпульсивним диригентом» [4, с. 468]. У 30-х рр. Р. Прокопович-Орленко очолював церковний хор при Волоській церкві у Львові, де виконав усі концерти Д. Бортнянського (щонеділі відбувалася радіотрансляція) [12].

Слід зазначити, що в цей час влада, популяризуючи через львівське радіо польську музику й культуру, майже не зважала на розвиток українського професійного музичного мистецтва. Як зазначає у публікації про українських музикантів у передачах львівського радіо дослідник Є. Дмитровський, «один із редакторів львівського радіо п. Роїк в газеті «Słowo narodowe» писав: «Я проти радіопередач, які у своєму змісті поширюють українізм» [2, с. 204]. Упродовж 1930 року ніхто з українських музикантів не взяв участі в музичних передачах

львівського радіо і жодного українського музичного твору не прозвучало в ефірі. Проте ректор консерваторії польського музичного товариства, професор Адам Солтис, композитор, диригент і педагог намагався усіма можливими засобами впливати на поширення і підтримку української музики і музикантів, зокрема і в ефірі львівського радіо. Отож, виступів українських музикантів на радіо в 1931 році було вже декілька. Серед цієї когорти були оперні співаки Роман Прокопович-Орленко, Михайло Масляк-Мартіні, Іван Романський та архикатедральний хор церкви св. Юра [2, с. 205]. В наступні роки до вищезгаданих співаків приєдналися інші, зокрема відомі далеко за межами Львова виконавці – інструменталісти, вокалісти, хорові колективи.

Митець намагався виступати у різних куточках Галичини. Зі сторінок часопису «Українське слово» (Яворів, відповідальний редактор Михайло Фільц, батько композиторки Богдани Фільц) можна дізнатися про численні мистецькі події в місті Яворові, куди на запрошення «Музичного товариства» в останнє передвоєнне десятиліття приїжджали для участі в концертах та різноманітних національних святах видатні композитори – С. Людкевич, В. Барвінський, Б. Кудрик, Н. Нижанківський, відомі хорові диригенти зі Львова, виконавці різних профілів. Як пише визначна композиторка сучасності Б. Фільц, «серед останніх – співаки світової слави Модест Менцинський, Михайло Голинський, скрипаль Євген Цегельський (останній – директор Музичного інституту в Перемишлі) та ін., а в великому концерті, присвяченому 20-річчю від смерті М. Лисенка, відомий співак зі Львова, соліст Віденської Народної опери Роман Орленко-Прокопович (в минулому вихованець Перемишльської чоловічої гімназії) виконував твори славного композитора, зокрема сповнений патріотизму романс «Гетьмани» [11].

Р. Прокопович-Орленко створив музику до інсценізації Г. Лужицького «Тополя» на вірші Т. Шевченка, яка була поставлена у Львові в 1938 році. У родині Прокоповичів частими гостями були видатні фольклористи, композитори М. Гайворонський, Ф. Колесса, М. Возняк, Б. Кудрик. Неодноразово перше виконання вокальних композицій В. Барвінського, С. Людкевича, Б. Кудрика відбувалося саме в цьому домі.

Серед дітей митця доньки – Оксана, Мирослава і Анна-Лідія. Оксана (в заміжжі Коссаковська) керувала українським громадським хором в Санкт-Петербурзі [3, с. 45]. Як згадує мистецтвознавець Богдана Фільц, Мирослава Герцик (донька відомого співака і диригента Р. Прокоповича-Орленка, померла 2012 р.) була її приятелькою і вони разом приймали у Києві знаного українського композитора з діаспори Ігоря Соневицького, коли він у 1990 р. вперше прибув в Україну під час Першого українського міжнародного фестивалю. «Мирослава теж багато років очолювала церковний хор при греко-католицькій церкві св. Миколи на Аскольдовій могилі у Києві, так що їм було про що поговорити», – зазначає Б. Фільц [12]. Саме на пропозицію М. Герцик Б. Фільц створила хоровий цикл «Три молитви до Пресвятої Богородиці» (2000), одна з яких «Достойно є» прозвучала при закладанні каменя на побудову греко-католицької церкви в Києві.

Про долю доньки Анни-Лідії довідуємось з Матеріалів слідства у справі В. Габсбурга-Лотрінгена (Документи №№ 88–98) [6]. Із протоколу допиту Габсбурга-Лотрінгена Вільгельма (1895 р. н.) від 23 вересня 1947 року, уродженця м. Пола (Італія), австрійця, з вищою освітою, члена народної партії Австрії дізнаємось, що він був сином Габсбурга-Лотрінгена Карла Стефана, який походив із сім'ї династії австро-угорської монархії Габсбургів. Після закінчення військово-морської академії в Фіуме (Італія) служив на флоті на офіцерських посадах. До відставки він мав чин адмірала й командував флотом австро-угорської монархії в Адріатичному морі. Мати Габсбург-Лотрінген Марія Терезія також походить із сім'ї династії Габсбургів. При дворі австрійського короля Карла до початку першої світової війни син Вільгельм був членом австрійського Парламенту. За дорученням короля Карла йому доводилось виїжджати і представляти його особу. Після закінчення австро-угорської військової академії в Вінернайштадті (Австрія) у 1915 році і в званні лейтенанта був скерований у 13 полк уланів, який дислокувався в м. Стрий. «Провина» і звинувачення В. Габсбурга радянською владою яскраво видно із Документа № 89:

«САНКЦИОНИРУЮ» ВОЕННЫЙ ПРОКУРОР (ЦГВ) ГЕНЕРАЛ-МАЙОР ЮСТИЦИИ
РУМЯНЦЕВ (ПОДПИСЬ) 22 СЕНТЯБРЯ 1947 ГОДА

«УТВЕРЖДАЮ»

НАЧАЛЬНИКОМ УПРАВЛЕНИЯ КОНТРАРАЗВЕДКИ МГБ ЦЕНТРАЛЬНОЙ ГРУППЫ
ВОЙСК ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ М. БЕЛКИН (подпись) 20 СЕНТЯБРЯ 1947 ГОДА

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА АРЕСТ

Габсбург-Лонтринген В. в 1918 году, являясь командиром армейской группы, австро-венгерских войск, в состав которой входил украинский легион «сичевых стрельцов», принимал активное участие в оккупации немцами Украины.

После занятия территории последней был назначен начальником гарнизона гор. Александровск (ныне Запорожье). Впоследствии примкнул к Петлюре и до разгрома войск последнего работал в отделе заграничных связей Военного Министерства «УНР».

После окончания Первой мировой войны, проживал за границей, поддерживал связи с руководителями украинского националистического подполья – Коновальцем и Скоропадским. В период Второй мировой войны сотрудничал с французской разведкой. Выполняя задания французов, в 1946 году организовал встречи и переговоры между представителями французской разведки и провода «ОУН» Бандеры. Одновременно занимался активной шпионской деятельностью против Советских войск, находящихся в Австрии. Вербовал для этой цели агентуру.

На основании изложенного:

ПОСТАНОВИЛ

Габсбург-Лонтринген Вильгельма подвергнуть аресту.

ЗАМ. НАЧ. 2 ОТДЕЛЕНИЯ СЛЕДОТДЕЛА УКР МГБ

ЦГВ – МАЙОР ГОНЧАРУК (ПОДПИСЬ)

СОГЛАСЕН: НАЧАЛЬНИК СЛЕДСТВЕННОГО ОТДЕЛА

УКР МГБ ЦЕНТРАЛЬНОЙ ГРУППЫ ВОЙСК – полковник (ПОДПИСЬ) АМИНОВ [6].

На запитання слідчого, чи має заарештований знайомих українців у Відні, В. Габсбург відповів, що це студент Віденської музичної академії Новосад Роман, який вже арештований радянською окупаційною владою, Кочаровський і дівчина українка Ліда (це були українські діячі, за якими полював «Смерш»). Проте, де на цей час знаходиться Кочаровський і Ліда, він не знає, а крім вказаних осіб, знав багатьох інших українців, але прізвищ їх не пам'ятає. Вільгельм Габсбург-Лонтринген помер у лікарні тюрми № 1 в Києві 18 серпня 1948 р.у від туберкульозу легень, не розкривши імена своїх побратимів. Дівчина Ліда, яку назвав ув'язнений, і була Прокопович Ліда (Тульчин) – донька Р. Прокоповича (Орленка), відомого співака, зв'язкова ОУН. Згодом її разом із сім'єю було вивезено радянською спецслужбою з Австрії до таборів ГУЛА-Гу, де відбувала покарання. Як згадував Р. Новосад, у ході слідства псевдонім Ліди – Тульчин не був розкритий.

Різнобічна діяльність видатного співака, диригента, педагога, громадського діяча була перервана у 1949 році, коли Р. Прокопович-Орленко у віці 66 років був репресований і вивезений у Хабаровський край (ст. Вяземська). Тут він працював сторожем на цегельному заводі. У 1952–1956 рр. був переведений до Хабаровська, де вів хоровий і вокальний клас, викладав сольфеджіо в музичному училищі, а також був хормейстером місцевого театру музичної комедії [1, с. 7].

Відбувши термін несправедливого покарання, Р. Прокопович-Орленко повернувся в Україну в 1957 р. Останні роки життя співак прожив у Винниках біля Львова. Помер Р. Прокопович-Орленко 24 липня 1962 року. З усіх періодичних видань тільки у часописі «Свобода» (США) з'явився некролог, в якому родичі покійного митця – о. Іван Прокопович, д-р Володимир Прокопович і Марія Голод – сповіщали світову громадськість про кончину Р. Прокоповича-Орленка: «Надійшла з України сумна вістка, що 24 липня 1962 року помер у Львові на 80-му році життя св. п. професор Р. Орленко-Прокопович оперовий співак віденської опери та львівських театрів, вчитель сольового співу в Музичному інституті ім. Миколи Лисенка у Львові, вчитель співу у львівських гімназіях, диригент хорів «Боян» та «Бандурист» у Львові, довголітній диригент хору при Волоській церкві. Перебув 10-річне заслання в Хабаровську, де при кінці свого перебування працював концертмайстром в тамошній опері. Зали-

шив у глибокому смутку дружину Іванну з Сиротинських та дітей, а також українську музичну громаду Львова. Вічна Йому пам'ять!» [10, с. 3].

Попри яскраву співочу кар'єру, Р. Прокопович-Орленко все життя був пов'язаний з диригентсько-хоровою діяльністю: керував учнівським хором колективом під час навчання в гімназії, студентським хором у Відні, був диригентом хорів «Боян» та «Бандурист», очолював церковний хор при Волоській церкві у Львові, був хормейстером місцевого театру музичної комедії у Хабаровську під час ув'язнення. Складна, але водночас цікава й багата творчими злетами доля співака, диригента й педагога Р. Прокоповича-Орленка показує нам незламність духу в складних умовах заслання, демонструє палку любов митця до рідного мистецтва та народної пісні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герцик-Прокопович М. Від фолькопери до цегельного заводу: до 120-ліття Романа Прокоповича-Орленка / Мирослава Герцик-Прокопович // Голос України. – 2003. – 25 жовтня. – С. 7.
2. Дмитровський Є. Українські музиканти в передачах львівського радіо (1930–1939-ті рр.) / Євген Дмитровський // Теле- та радіожурналістика. – 2012. – Випуск 11. – С. 203–206.
3. Кухар Р. Щоб не змовк церковний спів з Аскольдової могили / Роман Кухар // Свобода. – 1999. – № 51. – 17 грудня. – С. 45.
4. Людкевич С. Концерт Р. Прокоповича-Орленка і С. Стадникової в Перемишлі / Станіслав Людкевич // Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / [ред.-упор. З. Штундер]. – Том II. – Львів : Дивосвіт, 2000. – С. 450–451.
5. Людкевич С. З концертної зали. Концерт в честь Шевченка / Станіслав Людкевич // Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи / [упорядкування З. Штундер]. – Том II. – Львів : Дивосвіт, 2000. – С. 468–469.
6. Матеріали слідства у справі В. Габсбурга-Лотрінгена. Документи №№ 88–98 [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.parafia.org.ua/biblioteka/istoriyamova/ukrajinskyj-patriot-iz-dynastiji-habsburhiv/dokumenty-88-98-materialy-slidstva-uspravi-v-habsburha-lotrinhena/#identifier_7_8617
7. Медведик П. Діячі української музичної культури (Матеріали до біо-бібліографічного словника) / Петро Медведик // Записки НТШ. – Том. ССXXVI: Праці музикознавчої комісії. – Львів, 1993. – С. 437.
8. Михальчишин Я. З музикою крізь життя / Ярослав Михальчишин. – Львів : Камінь, 1992. – С. 110–113.
9. Молчанова Т. Музичне життя й музична освіта Галичини (гортаючи сторінки розвитку музичної культури) / Тетяна Молчанова // Дзвін. – 2012. – № 3. – С. 56–58.
10. Прокопович І. Некролог / І Прокопович, В. Прокопович, М. Голод // Свобода. – 1962. – Ч. 168. – С. 3.
11. Фільц Б. Музичне життя Яворова міжвоєнного двадцятиріччя і його роль у процесах національно-культурного відродження України / Богдана Фільц // Міжнародний конгрес українців (IV; 2001; Одеса). Кн. 2. Мистецтвознавство : доповіді та повідомлення. – Одеса–Київ, 2001. – С. 452–461.
12. Фільц Б. Український композитор із Нью-Йорка Ігор Соневицький – учасник «Київ Музик Фесту» [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ukrmuz/2011_37/filz.pdf
13. Ханик Л. Історія хорового товариства «Боян» / Лідія Ханик. – Львів, 1999. – 121 с.